

בית כנסת בני ישראל

HEGEDŰS-CSÁKY-BENÉI JISZRÁÉL ZSINAGÓGA
és
BÉT SMUÉL TANHÁZ

ZSINAGÓGAI INFORMÁCIÓK 2025. december 07 – december 13.

Közvetlen link:

<https://us04web.zoom.us/j/6579029560>

ID szám: 6579029560

Password: 917838

BÉT SMUÉL TANHÁZ ZOOM ELŐADÁSAI:

בית מדרש-בית שמואל

הרצאות ושיעורים בזום

december 07. vasárnap 18:00	Szerdócz Ervin: Hetiszakasz és prófétai textus
december 08. hétfő 18:00	Zev Paskesz: Hetiszakasz elemzés
december 09. kedd 18:00	Róth László: A csodarabbik nyomában
december 10. szerda 18:00	Darvas István: A kommentárok világa
december 11. csütörtök 18:00	Fekete László: Kántorművészet

Hétköznapi imarend

סדר התפילה בימות החול

vasárnap-péntek reggel zsinagóga	08:00
vasárnap-csütörtök este ZOOM	18:00
vasárnap csütörtök esti ima ZOOM-on	18:30

Sábbati tudnivalók 2025. december 12 – december 13.

זמני התפילה בשבת

17:00	tanulás
18:00	istentisztelet a zsinagógában

Egy mondat a hetiszakaszról
משפט אחד מהפרשת השבוע

VÁJÉSEV

וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים

"Izrael jobban szerette Józsefet, mint többi fiait, mert öregségének gyermeke volt és készíttetett neki tarka köntöst."

PÁRÁSÁT VÁJÉSEV-VÁJÉSEV HETISZAKASZA

KOMMENTÁR

Forrás: OR-ZSE régi honlap

„A midjaniták eladták Egyiptomba Potifárnak, Fáraó udvari tisztjének”.

A cím jelentése: és lakott.

Mármint Jákob Kánaán földjén.

Fia, József, 17 évesen felügyelte Bilha és Zilpa fiait. Rossz híreket hozott apjának fivéreiről. Tehát "mószorolt".

Ezért nem lehetett népszerű testvérei előtt. A feszültséget még fokozta, elmesélt két álmot. Kévéket kötöttek. József kévéje állva maradt, Jákob többi fiainak kévéje leborult előtte. Majd a másik álmom. A nap, a hold és tizenegy csillag szintén leborult előtte. Ezen álmot már apja sem hagyta szó nélkül. Elmenjen az anya, aki már nem is él, az apa és testvérei mind, hogy leboruljanak József előtt. Az apa ennek ellenére szerette Józsefet, tarka köntöst csináltatott neki.

A fiúk legeltették a nyájat Seken előtt. E város közelsége szorongó érzést kölcsönzött Jákobnak, ezért utasította Józsefet, hogy nézze meg, nincs-e baj, jól vannak-e a testvérek. József el is ment, de nem találta őket. Egy arra járó ember kérdésére azt felelte: testvéreimet keresem. Ez a mondat kilépve az írás környezetéből, önálló életet élve szállóigévé vált.

Az ember útbaigazította Józsefet, Dotán felé mentek. Amikor a testvérek meglátták az „álmodozót”, összeesküdtek, hogy megölik. Reubén tanácsára megkímélték az életét, de egy gödörbe dobták, amelyben nem volt víz, de lehettek kígyók, skorpiók. Letépték róla a tarka köntöst, bemártották egy kecske vérébe, bizonyítandó, hogy vadállat tépte szét a fiút. Kiáltozására egy arra haladó midjanita kereskedő csoport kihúzta és eladta az izmaelitáknak 20 ezüstért.

Jákob amikor meghallotta József eltűnését és megpillantotta a véres kabátot, megszaggatta ruháit. Vigasztalták fiai, lányai, de ő vigasztalhatatlan volt.

A midjaniták eladták Egyiptomba Potifárnak, Fáraó udvari tisztjének.

Közben a Tóra Jehuda és menyje Támár történetét meséli el.

Majd folytatódik József regénye. József tehetsége igazolódott, a ház vezetését, az ügyek intézését gazdája rábízta, amit szerencsés kézzel el is látott. A szép ifjú iránt szerelemre lobbant Zulejka, Potifár felesége. Az erkölcsös ifjúnak, a megvetett rabszolgának felemelő lehetett volna a bizonyára szép tekintélyes asszonyság közeledése, de vallásos meggyőződése és gazdája iránti hűség megakadályozta, hogy viszonzozza érzelmeit.

A kikoszarozott, megbántott úrinő lerántotta József ruháját és erőszakossággal vádolta az ifjút. A férj bár gyanakodott, és ha nem is hitte el a vágyat, de asszonyát megszégyeníteni nem akarta, ezért börtönbe vetette Józsefet. Tehetsége ott is megmutatkozott, a börtön parancsnoka számos feladatot bízott rá.

A börtönbe két miniszter is került. A főpohárnok és a fő sütőmester. A magyarázat szerint az előbbi azzal vádolták, hogy a Fáraónak felszolgált italban legyet találtak. A sütőmester kalácsába pedig faforgács került.

Mindketten álmodtak. Az álom nagyon elkeserítette őket. A pohárnok három szőlőtőről álmodott, ennek jelentése – mondta József a serlegek mesterének – három nap múlva visszahelyez a király állásodba. De ne feledkezz meg rólam, mert ártatlanul kerültem ide. A felmentés magyarázata, hogy egy légy egy pillanat alatt berepülhet a pohárba.

A fő sütőmester is bizakodóan várta álmának a megfejtését. Három kosár süteményről álmodott, amelyet madarak csipkedtek. József ezt is megfejtette, de nem volt benne köszönet. Három nap múlva kivégzik a szerencsétlen főpéket, mert a liszt megszítálása kötelessége lett volna.

A hálás pohárnok megígérte, hogy nem feledkezik meg Józsefről. A biztonság kedvéért csomót is kötött a zsebkendőjére. Mégis megfeledkezett Józsefről és az ígéretéről.

Deutsch Gábor

KOMMENTÁR 2.

Részlet Menáchem Meron: **Az élő Biblia** című könyvéből

VÁJESEV

"TESTVÉREIMET KERESSEM ÉN"

Hetizsakaszunkkal megkezdődik Mózes első könyvének legérdekfeszítőbb elbeszélése, József története. József a szeretett feleség, Ráchel fia és így Jákov akaratlanul is kényeztette.

"Jiszráel jobban szerette Józsefet minden fiánál, mert öregsége gyermeke volt és díszes mentét csinált neki." (Gen. 37/3.) Az elkényeztetett, 17 éves József árulkodott testvéreire apjánál. A hagyomány szerint a testvérek lenézték Jákov ágyasainak fiait (Bilha és Zilpa szolgálonők) és azokat szolgáknak nevezték. Józsefet kétszeresen is gyűlölték: elkényeztetettségeért és árulkodásáért.

A történet József álmaival folytatódik, melyek arra mutattak, hogy uralkodási vágyai vannak. (A kévék és az égitestek meghajoltak előtte.) "Szóltak hozzá testvérei: hát uralkodni akarsz rajtunk? És még jobban meggyűlölték." (u.o./8.) Végül is kivárták az alkalmat és eladták Józsefet rabszolgának. "Eladták Józsefet az izmaelitáknak húsz ezüstért, akik őt Egyiptomba vitték." (u.o./28.) Egyiptomban mint szolga is magasra vitte és mikor börtönbe került végül, ott is nevet szerzett magának álmofejtéseivel. Az élénk és színes elbeszélés csúcsa, hogy József a Fáraó helyettese, illetve alkirály lett Egyiptomban.

Az elbeszélés túl az irodalmi értéken nagyon sok erkölcsi tanítást ad az olvasó, a zsidó nép számára.

József eladására az adott alkalmat, hogy apja kérésére elment testvéreihez a távoli legelőkre, hogy hogylétük iránt érdeklődjék. Mikor útközben emberekkel találkozott, így szólt: "Testvéreimet keresem én." (u.o. /16.) József testvéreit kereste, de helyettük gyűlölködő ellenségeket talált, akik előbb életére törtek, majd a vezető, Júda tanácsára eladták őt rabszolgának. "Így szólt Júda testvéreihez: mi hasznunk van abból, hogy megöljük testvérünket. Adjuk el őt az izmaelitáknak, kezünkön ne száradjon vére, hiszen testvérünk ő." (u.o./6.) Ez a mondat: "testvéreimet keresem én", legfőbb erkölcsi tanítása az elbeszélésnek. Legyen bármi ellentét, különbség, ideológiai nézeteltérés a család vagy a nép körében, a legfőbb parancs:

"testvéreinket keresni" - vagyis keresni és meglátni a közöset, az egyetértés felé törni. és nem gyűlölködni a másság miatt!

Kicsiny kis országunkban életfontosságú kötelesség, hogy a különféle gondolkodású emberek, jobb vagy baloldal, vallásos és vallástalan, askenázi vagy szfárádi egymásban teavéreket lásson és a vita ne gyűlölködést, uszítást, sőt, emberéletek kioltását idézze elő.

A hetiszakasz és a hozzá fűzött talmudi legendák a testvérgyűlölet elrettentő következményeit mutatják be. A Tóra elbeszélése szerint Jákov és egész családja kénytelen volt elhagyni Kánaán országát és Egyiptomba vándorolni. A Talmud következtetése az volt, hogy a testvérgyűlölet okozza a gálutot, a hazátlanságot, a szétszórátást. A Második Szentély pusztulásának háttere a "szinát áchim", a testvérgyűlölet volt.

Érdekes legendát fűz a Talmud az e heti szidrához. A Bár-Kochba-felkelés letörése után (isz. 135) Hadriánus császár megkérdezte a zsidó bölcseket, milyen büntetés jár annak, aki testvérét rabszolgának adja el. Ők tórai idézettel válaszoltak. "Aki embert lop és eladja, halállal lakoljon." (Ex. 21:16.) Erre a császár így szólt: "Nincs tudomásom róla, hogy József eladásáért bűnhődtek volna. Ezért Izrael tíz vezető férfiúja fog lakolni a bűnért." (Így végeztek ki tíz zsidó vezetőt, köztük Rabbi Akivát, Rábán Simon ben Gámliélt, stb.) Emléküket a Jom Kippur-i imában és egy Tisá Beáv-kor elhangzó gyászdalban örökítettük meg.

Hetiszakaszunk arra is tanít minket, mire vezet az elkényeztetés és a különbségtevés gyermek és gyermek között. Az irigység emberi tulajdonság és bőven előfordul testvérek között is. Nem minden családtagok közötti viszály végződik olyan happyenddel, mint József esete, amikor a rabszolgából végül is egyiptomi alkirály lett.

Dávid király fiai között dúlt a királyság örökléséért folyó harc. Amnon, Ávsáalom és Adonijáhu mind erőszakos halállal veszítették életüket az uralomért folyó testvérháborúban vagy szervezett lázadásban. Miként Jákov előnybe helyezte a szeretett asszonytól, Rácheltől született fiát, úgy Dávid király is a szeretett Bátsevától született Salamont nevezte ki utódjának, holott nem ő, hanem Adonijáhu volt az idősebb.

A Tóra törvénye előírja, hogy az elsőszülött jogait tilos elvenni akkor is, ha nem a jobban szeretett asszony gyermeke. "Ha valakinek két felesége van és az elsőszülött a kevésbé szeretett asszonytól született, nem helyezheti (az apa) előnybe a szeretett asszony fiát."

Jákov halála előtt megáldotta fiait. (Gen. 49, fejezet.) Az elsőszülöttséget elvette a Leától született Reuvéntól és azt a Rácheltől született Józsefnek ítélte.

A mai időkben az apai kivételezéssel párhuzamos fogalom az úgynevezett protekcionizmus. Nagyon sokszor nem az arra rátermett vagy jog szerint illetékes kapja meg az állást vagy feladatot, hanem a rokon, a barát vagy a gondolkodásban közel álló.

Vajha megszívlelnénk a Biblia tanítását, és részrehajlás helyett mindig az igazság útját követnénk és a vetélytársban is mindig testvért látnánk.

Az oldalt szerkesztette:
Schöner Alfréd